

Kriittisen eläintutkimuksen verkosto ry

info@elaimiksi.fi

www.elaimiksi.fi

14.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/12277/2021

Kriittisen eläintutkimuksen verkosto ry:n lausunto luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kokonaisuudistushanke

Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta on valmisteltu vuodesta 2010. Valmisteluaikana Suomen eläinsuojelulainsäädäntö on jäänyt entisestään jälkeen eläinsuojelusäätelyn kansainvälisestä kehityksestä. Lain pitkä valmisteluaika on johtanut siihen, että lain taustaselvityksistä osa on jo ehtinyt vanhentua. Esimerkiksi oikeusvertaileva selvitys on vuodelta 2012. Nopeasti lisääntyvä tutkimustieto eläinten kognitiivista ja sosiaalisista kyvyistä ja hyvinvoinnin edellytyksistä on korostanut sitä tosiasiaa, ettei nykylainsäädäntö takaa ihmisen hyödyntämien eläinten hyvinvointia. Myös suomalaisten eläinten kohtelua koskevat mielipiteet ovat muuttuneet yhä kriittisemmiksi nykymuotoisia eläintenpitokäytäntöjä kohtaan. Onkin valitettavaa, että tietyistä moderneista lähtökohdista huolimatta luonnosta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (jäljempänä lakiluonnos, lakiesitys) ei voi pitää edistyksellisenä.

Kansainvälisesti eläinten kohteluun ja hyvinvointiin liittyvää keskustelua on käyty paitsi luonnontieteellisillä aloilla, myös lukuisilla yhteiskuntatieteellisillä ja muilla ihmistieteellisillä aloilla. Tämän lausunnon antaja, Kriittisen eläintutkimuksen verkosto, edustaa kriittistä eläintutkimusta. Se on useista teoreettisista suuntauksista koostuva tutkimusalue, jossa tarkastellaan ihmisten ja muiden eläinlajien välisiä suhteita perinteisiä ihmiskeskeisiä tutkimusnäkökulmia purkaen. Tutkimusala kokoaa Suomessa yhteen erilaisista akateemisista taustoista tulevia tutkijoita oikeustieteilijöistä taiteentutkijoihin ja sosiologeihin. Ala on järjestäytynyt Suomessa vuonna 2017. Kriittinen eläintutkimus nostaa esiin lajienvälisen oikeudenmukaisuuden näkökulman. Se kyseenalaistaa muiden eläinten yksipuolisen hyödyntämisen ja käytön ihmisten viihteenä, ravintona ja hyödykkeinä ja pyrkii kehittämään kestävämpiä ihmisten ja muiden eläinten välisiä suhteita ja eläinten yhteiskunnallista asemaa.

Perinteisesti esineinä pidettyjen, mutta samanaikaisesti tuntevien olentojen käyttöä on rajoitettu siten, että eläimet säästyvät kaikkein julmimmalta kärsimykseltä. Perinteisesti oikeutemme on siis hahmottanut eläimiä suojelun objekteina. Eläinsuojelulainsäädäntömme rakentuu perinteisen

hyvinvointiajattelun eli welfarismien perinteelle. Viime vuosikymmeninä eläinten asemaa koskevat käsitykset ovat kuitenkin olleet murroksessa, ja ihmisten ja muiden eläinten välisiä suhteita on tarkasteltu perinpohjaisesti uudelleen.

Perinteisen hyvinvointiajattelun rinnalle ovat nousseet modernin hyvinvointiajattelun, abolitionismien eli käyttämättömyysajattelun, arvokkuusajattelun sekä eläinten perusoikeuksien tulokulmat. Vaikka nämä tulokulmat poikkeavat monin tavoin toisistaan, niitä yhdistää perinteistä hyvinvointiajattelua edistysellisempi ote eläinten asemaan yhteiskunnassa. Näiden tulokulmien yhteiskunnallista voimistumista seuraa luontevasti niiden heijastuminen oikeuteen. Näin on jo tapahtunut 2000-luvulla monissa muissa Euroopan maissa, joissa arvokkuuden ja itseisarvon näkökulmia on kirjattu eläinsuojelulainsäädäntöön. Tätä laajaa eläinpoliittista ja oikeustieteellistä tutkimusta ja keskustelua ei voi jättää huomioimatta, kun Suomessa viimeistellään suurinta yksittäistä kaikkien muiden eläinlajien paitsi ihmisen käyttöä ja kohtelua koskevaa lainsäädäntöä.

Muissa Pohjoismaissa ja osassa EU-maita on jo voimassa huomattavasti nyt käsiteltävänä olevaa lakiluonnosta edistysellisempää eläinsuojelulainsäädäntöä. Laki on siis jo valmistuessaan vanhentunut eikä vastaa kansalaisten huoleen ja käsityksiin tuotantoeläinten pidosta, vaikka lakia sen perusteluissa perustellaan tällä kansan yleisellä mielipiteellä. Eläinsuojelulain verrattain pitkäsyklinen kokonaisuudistustahti (163/1934; 91/1971; 247/1996) puoltaa ennemmin tulevan kehityksen ennakoimista kuin jo valmiiksi ajastaan jääneen säädöksen säätämistä. Lain pitää heijastaa nykyistä tutkimustietoa ja toimia varautuen pitkälle tulevaisuuteen, ei ainoastaan vahvistaen jo käynnissä olevia ja markkinoiden myötä tapahtuvia muutoksia.

Mikäli lakiluonnos hyväksytään nyky muodossaan ilman olennaisia parannuksia, Suomi jää heti uuden lain voimaan tultua jälkeen verrokkimaista ja lain nimi pitäisi säilyttää eläinsuojelulakina. Lakiluonnos ei nykyisessä muodossaan tuo merkittäviä parannuksia kaikkien eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen. Lakiluonnoksen perusteluosiossa kuvatut hyvinvoinnin, kohtelun ja kärsimyksen merkityssisällöt on perusteltua tuoda myös säännöstekstin tasolle lakiluonnoksen 5 §:n määritelmäsäännökseen, jotta lain säännökset tulevat tarkoituksenmukaisesti tulkituiksi.

Lakiluonnoksen perusteluosioon kirjatun kärsimyksen määrittelyn tulee olla esitettyä tarkempi. Lakiluonnoksen voimassa olevan eläinsuojelulainsäädännön sisältöä ja taustaa koskevassa luvussa todetaan (s. 11), että ihmisellä on “moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläimiä ja ottaa huomioon niiden kyky muistaa ja tuntea kärsimystä”. Toisaalta todetaan, että “eläintenpito esimerkiksi tuotantotarkoituksia varten sisältää aina tekijöitä, jotka aiheuttavat eläimelle kärsimystä, eikä tätä kärsimystä voida kokonaan välttää. Kärsimys voi kuitenkin olla tarpeetonta esimerkiksi silloin, kun kasvatustarjonta ei ota riittävällä tavalla huomioon eläinlajin tarpeita tai eläimellä ei ole mahdollisuutta toteuttaa oleellisia käyttäytymistarpeita”. Tätä taustaa vasten selvästi kärsimystä aiheuttavat tuotantomuodot pitäisi kieltää.

Lain hyvin pitkiä siirtymäaikoja on johdonmukaisesti lyhennettävä. Esimerkki kohtuullisemmasta siirtymäajasta on lakiluonnokseen sisältyvä pilttuiden kieltäminen viiden vuoden siirtymäajalla. Siirtymäaikojen lyhentämistä puoltaa kokonaisuudistuksen pitkäkestoinen valmistelu, mikä on

mahdollistanut toimijoiden varautumisen varsinkin niihin muutoksiin, jotka olivat mukana jo aiemmassa hallituksen esityksessä.

Sen lisäksi, että lakiluonnos ei riittävästi ota huomioon jo tapahtunutta muutosta käsityksissämme eläinten hyvästä kohtelusta eikä ennakoivasti tulevia, esimerkiksi EU-tason lainsäädännöllisiä uudistuksia tai kansainvälistä eläinsuojelunormien kehitystä, lakiluonnos ei myöskään sisällä varovaisuusperiaatteen mukaista suhtautumista eläimille aiheutettavaan kärsimykseen.

Varovaisuusperiaate on ympäristöoikeuden ytimessä (kts. ympäristönsuojelulaki 527/2014 20 §:n 1 momentin 1 kohta) ja sen merkityksen on oikeuskirjallisuudessa katsottu ilmenevän tilanteissa, jossa ratkaisu joudutaan tekemään epävarman tiedon varassa. Ympäristöoikeudessa tilannetta on näissä tapauksissa tulkittava ympäristön kannalta edullisesti niin, että mikäli toiminnan tai laiminlyönnin ja ympäristölle aiheutuvan haitan yhteys on epäselvä, yhteyden oletetaan olevan olemassa. Varovaisuusperiaatetta on sovellettu myös eläinoikeuden puolella edellyttäen, että mikäli toiminnalla tai laiminlyönnillä eläimelle aiheutettavasta kärsimyksestä ei ole varmuutta, oletetaan kärsimystä aiheutuvan. Lakiluonnoksen 6 §:ssä kuvattuihin yleisiin periaatteisiin olisikin perusteltua sisällyttää varovaisuusperiaate.

Keskeisiä sisältöhaasteita

Lakiluonnoksen suurimpia ongelmia ovat lain tavoitteiden vastaisten nykykäytäntöjen salliminen, lukuisat poikkeukset sekä erittäin pitkät siirtymäajat. Esimerkiksi mahdollisuus liikkua on kaikkien tuotantoeläinten kohdalla perustavimpia käyttäytymistarpeita. Tämän vuoksi EU:ssa on käynnissä eläinten häkkikasvatuksen kieltävän lainsäädännön valmistelu. Tätä ei kuitenkaan huomioida kotimaisessa lakiehdotuksessa, vaan laki sallisi jatkossakin eläinten häkkikasvatuksen myös verkkopohjalla sekä eläinten pitämisen päästään kiinni sidottuna ja kääntymisen estävissä rakenteissa. Laki sallisi turkiseläinten ja kanojen häkkikasvatuksen, lehmien pidon kytkettyinä parsinavetoissa sekä emakoiden pitkäaikaisen pitämisen kääntymisen estävissä häkeissä. Tämä tekee laista jo valmistuessaan vanhentuneen ja sisäisesti ristiriitaisen. EU-sääntelyn ennakoimattomuuden ongelma on kaksijakoinen: Sen lisäksi, että Suomi jää sisällöllisesti jälkeen eläinsuojelun tasossa – puhumattakaan eläinten oikeuksien edistämisestä – on uhkana myös lainsäädännön systematiikan hajoaminen. Kokonaisuudistuksilla pyritään perinteisesti edistämään lain systemaattista ehjyyttä. Ellei EU-sääntelystä seuraaviin tuleviin muutoksiin varauduta, on lainsäädännön systematiikka omiaan hajoamaan pian kokonaisuudistustyön jälkeen.

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan “lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitalta. Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua”. Mikään näistä lain tarkoituksista ei toteudu edellä lueteltujen käytäntöjen – turkiseläinten ja kanojen häkkikasvatuksen, parsinavetojen ja emakoiden pitkäaikaisen häkeissä pitämisen – kohdalla. Pitkäkestoinen häkissä tai kytkettynä pitäminen ei edistä vaan vahingoittaa eläinten hyvinvointia. Nämä lain kohdat eivät siis suojele eläimiä niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitalta. Eläinten häkkikasvatuksen salliminen ei myöskään edistä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua, vaan osoittaa, että eläinten perustavimpienkin tarpeiden toteuttaminen voidaan estää ja eläimille voidaan aiheuttaa merkittävää kärsimystä vain totunnaisten, mahdollisesti taloudellisesti edullisemmiksi tulevien käytäntöjen

säilyttämiseksi. Tietyn ammattiryhmän taloudellinen etu asetetaan lakiluonnoksessa toistuvasti eläinten arvon ja perustavimpien käyttäytymistarpeiden edelle.

Myöskään porsaiden kirurginen kastraatio niin kutsutun karjun hajun eli hetkellisten hajuhaittojen takia ei ole linjassa lain tavoitteiden tai lakiluonnoksen yleisperusteluissa kuvatun hyötyhaittapunninnan (s. 36) kanssa. Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että kirurginen kastraatio aiheuttaa stressiä, akuuttia ja kroonista kipua ja haavainfektioita. Porsaiden kirurginen kastraatio on kiellettävä, kuten myös lakiluonnoksen valmistelun yhteydessä on linjattu (s. 10). Käytännössä kirurgisen kastraation kieltäminen on toteutettavissa muokkaamalla lakiluonnoksen 15 §:ä.

Lakiluonnoksen 16 §:n 1 momentin mukaan 15 §:ssä sallitun leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen saa tehdä vain eläinlääkäriammattin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi. Kastraation osalta toimenpiteiden tekijä on rajattava ainoastaan eläinlääkäriammattin harjoittajaan. Lisäksi lakiluonnoksen 16 §:n 2 momentin kirjausta kivunlievityksestä kivuliaissa toimenpiteissä on tiukennettava siten, että kivunlievitys on aina riittävää ja kestää myös toimenpiteen jälkeen riittävän ajan.

Tyhjä itseisarvototeamus

Lakiluonnoksen “Eläinten asema yhteiskunnassa” -luvun (s. 24–25) mukaan “[e]läinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle.” Sama todetaan keskeisiä ehdotuksia käsittelevässä luvussa eläinten kunnioituksen tarkastelun yhteydessä. Luvussa lausutaan lisäksi seuraavaa (s. 36–37): “[l]akiin kirjattu eläimen itseisarvoon perustuva eläinten kunnioittaminen ei sellaisenaan estäisi eläinten käyttöä nykyisin hyväksyttävillä tavoilla esimerkiksi tuotantoeläiminä, seura- ja harrastuseläiminä tai koe-eläiminä” sekä “[e]läimen kunnioituksen taustalla oleva itseisarvon käsite eroaisi ainakin jossain määrin filosofiassa omaksutusta itseisarvon käsitteestä. Eläimen arvo ja kunnioittamisen tarve on tunnustettu myös uudessa EU-lainsäädännössä ja useissa uudemmissa Euroopan maiden kansallisissa eläinsuojelulainsäädöksissä.”

Näiden perusteluiden nojalla vaikuttaa siltä, että lakiluonnoksen valmistelussa on sekoitettu toisiinsa itseisarvon (*intrinsic value*) ja arvokkuuden/arvon (*dignity*) käsitteet. Eläinten kunnioitus yhdistyy tavanomaisesti eläinten arvokkuuteen. Itseisarvo asettuu sen sijaan välinearvon vastakohtaksi. On huomattava, että sekä voimassa oleva eläinsuojelulaki 247/1996 että tämä lakiluonnos rakentuvat eläimen instrumentaalille käytölle. Toisin sanoen lakiluonnos ei heijasta eläinten itseisarvoa. Itseisarvo mainitaan esityötasolla ilman itseisarvon määrittelyä, mutta “filosofiassa omaksutusta itseisarvon käsitteestä” irrottautuen. Selkeämpää olisi pidättäytyä itseisarvon käsitteen tavanomaisen merkityssisällön vastaisesta käytöstä.

Käytännössä tämä tarkoittaisi joko eläinten itseisarvoa tosiasiallisesti heijastavaa lainsäädäntöä tai eläinten arvokkuuden kirjaamista lakiluonnoksen 1 §:ään. Ensin esitetty vaihtoehto tarkoittaisi käytännössä esimerkiksi broilerituotannon, turkistarhauksen ja teollisen kalastuksen sekä teollisen kalankasvatuksen lopettamista, sillä näissä tuotantomuodoissa aiheutetaan tutkitusti ja selkeästi

tarpeetonta jatkuvaa kärsimystä. Näissä tuotantomuodoissa eläimiä ei pystytä kohtelemaan yksittäisinä tuntevina olentoina, yksilöinä. Broilerituotannon, turkistarhauksen ja massakalastuksen sekä kalankasvatustilain lopettaminen onkin erittäin kannatettava päämäärä. Mikäli näin ei vielä tässä kokonaisuudistuksessa toimita, olisi perusteltua luopua itseisarvolla argumentoinnista ja puhua sen sijaan arvokkuudesta, johon lakiluonnoksella vaikutetaan pyrityn viittaamaan. Tässä tapauksessa selkeintä olisi kirjata eläinten arvokkuus esitöiden sijaan säädöstekstin tasolle.

Lakiesityksessä sanotaan, että vanhentuneen eläinsuojelulainsäädännön uudistamisella vastataan perustuslain vaatimukseen ja samalla selkeytetään myös toimijoiden ja viranomaisten välistä vastuunjakoa eläinten hyvinvoinnin varmistamisessa sekä parannetaan toimijoiden oikeusturvaa ja perusoikeuksia. Ihmistojoiden perusoikeuksien parantamisen ohella eläinsuojelulainsäädännön ja etenkin eläinten hyvinvointilainsäädännön voisi olettaa parantavan olennaisesti nimenomaan muiden eläinten kuin ihmisten oikeuksia.

Eläinten hyvinvointi ja ihmisten perusoikeudet

Yleisesti tarkastellen on huomioitava, että perustuslakimme nykyinen tulkintakäytäntö sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö puoltaa eläinten hyvinvoinnin tunnustamista sellaisena perusteena ja yleisen edun mukaisena tavoitteena, jonka nojalla on sallittua rajoittaa ihmisen perus- ja ihmisoikeuksia. Tämä lähtökohta tunnustetaan myös lakiluonnoksessa, mistä kiitämme (s. 44, 167–168, 220).

Uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa koskevan poikkeuksen poisto (eläinsuojelulain 247/1996 33 b §, lakiluonnoksen 65 §) onkin sekä lain tavoitteiden toteuttamiseksi tervetullut että perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten mukainen. Euroopan unionin kontekstissa eläinten hyvinvointi hahmottuu sellaiseksi yleisen edun mukaiseksi tavoitteeksi, jonka perusteella uskonnonvapauden rajoittaminen on sallittua. Näin on toimittu myös muissa unionin jäsenmaissa, joissa lopetusasetuksen (Neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä) 4 artiklan 4 kohdan mahdollistamaa uskonnollisten rituaalien määrittämiä erityismenetelmiä koskevaa poikkeusta ei ole käytetty.

Kokonaiskuvan eheyden säilyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että lakiluonnos toteuttaa tavoitteensa eläinsuojelulainsäädännön muokkaamisesta “– – vastaamaan nyky-yhteiskunnassa vallitsevaa käsitystä eläinten asemasta ja suojelutarpeesta” (s. 35), olisi perusteltua antaa eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi painoa myös elinkeinovapauden piirissä olevan toiminnan osalta. Käytännössä tämä tarkoittaisi tuntevan yksilön arvon turvaamiseen pyrkivää sääntelyä, jonka esteeksi ei säännös toisensa jälkeen muodostuisi lisäinvestointien pelko. Nykyisessä luonnoksessa eläinten hyvinvointi jää useassa kohdassa toissijaiseksi kustannustehokkuuden turvaamiselle.

On huomioitava, että perustuslakimme turvaa elinkeinovapautta, ei kustannustehokkuutta. Näin ollen eläinten hyvinvoinnin miltei pääsääntöinen toissijaisuus taloudelliseen hyötyyn nähden ei ole perusteltu linja eläinten hyvinvointia turvaamaan ja edistämään pyrkivälle sääntelylle.

Positiivilistat

Niin kutsutut positiivilistat, eli sallittujen tuotanto- ja lemmikkieläinlajien listaukset ovat erittäin tervetullut osa lakiluonnosta. Lemmikkieläinten lista ei ole vielä valmistunut, mutta sen laatimisessa on edettävä pitäen keskiössä eläinten hyvinvointi ja varovaisuusperiaate. Tulevaisuudessa lajilistoille nostamisen prosessin on syytä tapahtua lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon kautta, ei virkamiestyönä. Poikkeusjärjestelyjen on säilyttävä poikkeuksina, eli niille ei pidä luoda automaattista valitusväylää, jolla uusia lajeja saadaan nostettua aina haluttaessa listalle.

Lakiluonnoksen taipumus myötäillä eläintuotannossa omaksuttuja käytäntöjä kuvastuu sallittujen tuotantoeläinten listassa: vesipuhveli on lisätty Suomessa sallittujen tuotantoeläinten listalle vain siksi, että yksi yrittäjä on ehtinyt tuoda niitä Suomeen. Ei ole kuitenkaan perusteltua lisätä vesipuhvelia sallittujen tuotantoeläinten listalle vain siksi, että yksittäinen taho käyttää vesipuhvelia tuotantoeläimenä. Lainsäädännön venyttäminen vasten tavoitteitaan yksittäisen elinkeinonharjoittajan toiminnan laillistamiseksi ei ole kestävää lainsäädäntötyötä. On myös huomioitava, että lakiluonnoksen 120 §:llä säädettäisiin poikkeuksesta ennen lain voimaantuloa haltuun saatujen eläinyksilöiden osalta. Tämä entisestään rajaa vaikutusta, joka vesipuhveleiden poistamisella lakiluonnoksen liitteen 1 sallittujen tuotantoeläinten listalta olisi.

Lakiluonnoksen positiivilistaa sallituista tuotantoeläinlajeista onkin muokattava. Tuotantoeläimenä pidettävistä nisäkäs- ja lintulajeista on poistettava seuraavat: 9) minkki (*Neovison vison*) 10) hilleri (*Mustela putorius*) 11) soopeli (*Martes zibellina*) 12) kettu (*Vulpes vulpes*) ja naali (*Vulpes lagopus*) sekä näiden risteymät 13) supikoira (*Nyctereutes procyonoides*) ja 22) vesipuhveli (*Bubalus bubalis*) sekä broileri, jolla tarkoitetaan lihantuotantoa varten jalostettua lintua, joka kuuluu *Gallus gallus* -lajiin. On huomioitava, että tuotantoeläindirektiivin (Neuvoston direktiivi 98/58/EY tuotantoeläinten suojelusta) liitteen 21 kohdan mukaan eläintä ei saa pitää tuotantoeläimenä, jollei sen perimän tai ilmiasun perusteella voida kohtuudella olettaa, että pitäminen ei vahingoita eläimen terveyttä tai hyvinvointia. Mikäli turkistarhausta kokonaisuudessaan ei kielletä, on sallittujen lajien listalta joka tapauksessa poistettava sellaiset lajit kuin hilleri ja soopeli, joita Suomessa kasvatetaan äärimmäisen vähän. Soopelin sopeutuminen häkkiolosuhteisiin on erityisen haasteellista ja lajin tuntemus vähäistä. Samoin supikoira on poistettava tuotantoeläimenä pidettävien eläinten listalta, vaikka turkistarhaus elinkeinona jatkuisi. EU on lisännyt supikoiran torjuttavien haitallisten vieraslajien listalle. Suomessa tuotetaan supikoiria poikkeusluvalla ainoana EU-maana. Luonnon olosuhteissa talviunta nukkuva, pariuskollinen ja parina poikasista yhteistyössä huolehtiva supikoira sopii erittäin huonosti häkkikasvatukseen turkistarhaolosuhteissa.

Eläinten kunnioituksella perustellut lakimuutokset

Lakiluonnokseen sisältyvä kielto sukupuoliyhteydestä eläimen kanssa on myönteinen uudistus, mutta määritelmää on syytä tiukentaa. Esitämme seuraavan muotoilun poistoa:

"Sukupuoliyhteyttä ei sen sijaan olisi vielä esimerkiksi se, että sukupuolielimet koskettavat toisiaan." Eläinten sukuelinten ja peräaukon koskettelu pitää kieltää muissa kuin hoitotoimenpiteisiin liittyvissä tilanteissa, ja ihmisen ja muun eläimen välinen sukuelinten

koskettelu pitää laskea kuuluvaksi sukupuoliyhteyden piiriin. Mikään eläintä koskeva hoitotoimenpide ei edellytä ihmissukuelinten esilletuontia. Kyseinen muotoilu liittyy myös lain tavoitteeseen eläinten kunnioituksen lisäämisestä.

Pidämme myönteisenä myös lakiluonnokseen sisältyvää kieltoa eläinten värjäämisestä niiden ulkonäön muuttamiseksi.

Eläinten kunnioituksen näkökulmasta lakiluonnos ei huomioi monia kaikkein haavoittuvaisimmassa asemassa olevia eläimiä, kuten pieniä tai syntymättömiä poikasia. Esimerkiksi kananmunantuotannossa välittömästi syntymänsä jälkeen tapettavat kukkotiput sekä suurten porsaspahnueiden seurauksena ennen vieroitusta kuolevat porsaas edustavat niin sanottua eläintuotannon ylijäämää, jotka eivät ole tarpeellisia tai elinvoimaisia tai toimintakykyisiä haitallisen jalostuksen tai suuren poikastuoton seurauksena. Kukkotipujen tappaminen on nykyisellä teknologialla mahdollista estää ennen kuoriutumista. Ranskassa ja Saksassa kananpoikien tappaminen sukupuolen perusteella onkin kielletty. Vastaava kielto tulee asettaa myös Suomessa.

Jalostus

Puollamme lakiluonnokseen lisättyä eläinlääkärin ilmoitusvelvollisuutta koirille perinnöllisten vikojen vuoksi tehdyistä toimenpiteistä. On kiitettävää, että seura- ja harraste-eläinten, lähinnä koirien ja kissojen, hyvinvoinnille haitalliseen jalostukseen halutaan puuttua. Keinovalikoimaa tulee kuitenkin laajentaa eläinlääkärin ilmoitusvelvollisuuden lisäksi esimerkiksi haitallisesta jalostuksesta kärsivien eläinten näyttely- ja kilpailukieltoon kuten Saksan liittovaltion asetuksessa koirien suojelusta (394/21). Terveydelle ja hyvinvoinnille haitallista jalostusta esiintyy seura- ja harraste-eläimillä myös muun muassa kaniinien ja lintujen, esimerkiksi joidenkin kanarotujen, kohdalla, mikä on huomioitava lainsäädännössä.

Vaikka lakiluonnoksessa mainitaan myös tuotantoeläinten jalostukseen liittyvä, hyvinvoinnille haitallinen kehitys (s. 26-27), lakiluonnos ei vastaa samalla tavoin tuotantoeläinten hyvinvoinnille haitallisen jalostuksen luomiin ongelmiin. Lakiluonnoksen mukaan jalostuksen seurauksena syntyvien eläinten tulisi kyetä ominaisuuksiensa puolesta elämään lajilleen tyypillistä elämää eikä kärsimystä aiheuttavia ääripiirteitä omaavia eläimiä tulisi käyttää jalostukseen, ellei voida varmistaa, että ominaisuudet eivät periydy jälkeläisille. Kuitenkin esimerkiksi broilerin ja turkistuotannossa käytettävien kettujen jalostuksessa periytyvästä hyvinvointihaitasta on paljon tutkimustietoa. Myös maidontuotannossa käytettävät lehmät sekä lihantuotannossa käytettävät emakot ja siat kärsivät monista niin sanotuista tuotantorasisairauksista, jotka ovat seurausta tuotoksen tehostamiseen liittyvästä jalostuksesta. Haitalliseen jalostukseen onkin puututtava lainsäädännössä myös tuotantoeläinten kohdalla. Eläinten hyvinvointia kauas tulevaisuudessa ohjaavan lainsäädännön on lisäksi huomioitava, että eläintuotannon aiheuttamien ympäristöongelmien vuoksi paine tehostaa yksittäisten eläinten tuotosta kasvaa tulevaisuudessa edelleen, mikä lisää jalostuksesta aiheutuvaa kärsimystä.

Jos Suomessa ei voida vaikuttaa tiettyjen tuotannossa pidettävien lajien jalostukseen, tällaisia tuotantomuotoja ei tällöin pitäisi edistää ja näihin tuotantotapoihin ja niissä käytettävien

eläinyksilöiden terveyteen ja hyvinvointiin pitää pyrkiä vaikuttamaan aktiivisesti kansainvälisin toimin.

Erityisesti nostamme esiin eettisesti hyvin ongelmallisena pidettävän broilerin kasvatuksen, johon ei puututa lakiluonnoksessa mitenkään, vaikka broilereiden jalostuksen aiheuttamat haitat ovat lakiesityksen vastaisia. Broilerin määritelmästä sanotaan, että "Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uutena broilerin määritelmä. Broilerilla tarkoitettaisiin lihantuotantoa varten pidettävää tuotantopolven lintua, joka kuuluu Gallus gallus -lajiin." Jalostuksen aiheuttamat terveysongelmat korostuvat erityisesti pitempään elävällä vanhempaispolvella, jonka hyvinvointiongelmat tulee ottaa laissa huomioon. Sekä vanhempais- että poikaspolven broilereille on jalostuksella tuotettu erittäin voimakas ruokahalu, jonka haitat korostuvat poikasia merkittävästi pidempään elävillä emobroilereilla. Koska vapaaruokinnassa emobroilereiden munantuotannon määrä ja laatu laskevat ja emobroilerin ruokahalu voi johtaa vatsan halkeamiseen ja kuolemaan, lintujen ravintoa säännellään niin, että ne kärsivät jatkuvasta nälästä. Eija Kaukosen kliinistä eläinlääketiedettä edustavassa väitöskirjassa emobroilerin jalkojen huomioitiin olevan huonossa kunnossa teurastusvaiheeseen ehtiessä: keskimäärin 64:llä prosentilla emoista oli vakavia leesioita eli sairaalloisia jalan vammoja. Nämä tiedot ovat lisäperusteita poistaa broileri kokonaan tuotantoeläinten listalta, sillä eläinten tarkoituksellinen pitäminen nälässä sekä muu jalostuksesta aiheutuva kärsimys ei ole kestävä eikä millään tavoin perusteltua.

Tähän pykälään kannatamme myös lisäystä, joka kieltää eläinten pakkoastuttamisen. Jos naaraspuolinen eläin ei suostu astumiseen ilman kiinnipitämistä, astuttamista ei saisi tehdä. Naaraalla tulee olla mahdollisuus väistää ja vetäytyä tilanteesta.

Seura- ja harrastuseläimiä ja löytöeläimiä koskeva sääntely

Pidämme hyvänä, että tämän lain valmistelun yhteydessä kissojen ja koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on sovittu säädettävän pakolliseksi. Samoin on myönteistä, että koirien ja kissojen haitalliseen jalostukseen puututaan lakiluonnoksessa entistä paremmin ja eläinlääkäreille asetetaan ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen johdosta tehdyistä toimenpiteistä. On kuitenkin huomioitava, että haitallisesta jalostuksesta kärsivät koirien ja kissojen ohella monet muut seura- ja harraste-eläinlajit sekä tuotantoeläimet.

Lakiluonnoksen 12 § eläinten kohtelusta tulee lisätä, että eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa on ensisijaisesti aina sovellettava positiivista vahvistamista ja tietoa eläimen käyttäytymistarpeista. Kiitämme siitä, että positiivisen vahvistamisen suosimiseen kannustetaan lain 13 § perusteluissa. Pidämme myös hyvänä momenttiin 2 kirjattua uutta vaatimusta eläinten totuttamisesta pito-olosuhteisiin.

Pykälässä 13 kielletyistä välineistä ja laitteista tulee kieltää sellaisten ei-eläinlääkinnällisten välineiden ja laitteiden käyttö, jotka aiheuttavat eläimelle kipua, kärsimystä, vahingon vaaraa tai pelkoa. Pykälään tulee lisätä hevosten imppauspannat. Kiellettyjen välineiden hallussapidon kieltäminen on tärkeä lisäys, mistä kiitämme. Lisäksi tulee kieltää kiellettyjen välineiden markkinointi.

Tulossa olevan positiivilistan sallituista lemmikkieläinlajeista on pohjauduttava eläinten hyvinvoinnin näkökulmaan ja sen on oltava varovaisuusperiaatteen mukainen. Eläimen edun mukaista ei ole olla lemmikkinä olosuhteissa ja ympäristössä, jossa ei voida mahdollistaa eläimen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Esitämme lisäksi, että pykälässä 42 § kielletään koirien, kissojen, frettien sekä isojen papukaijojen lisäksi kaikkien muidenkin eläinlajien myynti eläinkaupoissa.

Pidämme myönteisenä, että löytöeläinten säilytysvelvollisuus on palautettu lakiluonnoksessa 15 päivään aiemmin ehdotetun 10 päivän sijaan. Tämä ei tosin sisällä parannusta nykyiseen lakiin. Kannatamme myös lakiluonnoksen uudistusta kunnan velvollisuudesta laatia ja julkaista vuosittain tilasto talteen otetuista löytöeläimistä. Jatkossa laissa tulee kuitenkin säätää omistamattomiksi katsottujen ja villiintyneinä pidettyjen kissojen eli niin sanottujen populaatiokissojen hoitovelvollisuus löytöeläintaloille. Lisäksi tulee säätää, että löytöeläintoimijan on ensisijaisesti pyrittävä sijoittamaan eläin uuteen kotiin lopettamisen sijaan, ellei lopettaminen ole eläimen hyvinvoinnin kannalta paras ratkaisu. Nämä parannukset ovat yhdenmukaisia lakiluonnoksessa esitetyn eläinten kunnioittamisen ja arvostuksen lisäämisen kanssa.

Lakiin on myös palautettava aiempaan ehdotukseen sisältyneet maakunnan velvollisuudet järjestää eläinten hyvinvoinnin valvonta myös virka-ajan ulkopuolella sekä löytöeläinten kuljetus löytöpaikasta eläinten talteenottoipaikkaan (26 § Löytöeläimet).

On lisäksi myönteistä, että kohdassa “2.2.12 Viranomaiset ja valvonta” tunnustetaan valvonnan ja viranomaisten osaamisen merkitys ja todetaan, että tarve kotirauhan piirissä suoritettavalle valvonnalle lisääntyy seura- ja harrastuseläinten määrän kasvaessa esimerkiksi hevostallien osalta.

Lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistaminen

Euroopan parlamentti äänesti kesällä 2021 eläinten häkkikasvatuksen kiellon puolesta ja Euroopan komissio on sitoutunut edistämään eläinten häkkikasvatuksen kieltoa. Tästä huolimatta lakiluonnoksessa ei kielletä eläinten häkkikasvatusta tai toissijaisesti varauduta häkkien kieltämiseen. Lakiluonnoksessa puhutaan lajityypillisestä käyttäytymisestä, mikä merkitsee keskeisesti mahdollisuutta liikkua. Mahdollisuutta liikkumiseen ei kuitenkaan laissa taata, vaan eläimiä saa edelleen pitää erittäin pitkiä aikoja, jopa koko elämän ajan, pienissä häkeissä tai muissa liikkumisen estävissä rakenteissa. Verkkopohjaiset häkit myös estävät muun muassa kanojen kuopimisen, kettujen kaivamisen ja minkkien uimisen, mitkä ovat näillä lajeilla olennaisia käyttäytymistarpeita.

Laissa on kiellettävä kaikki eläinten häkkikasvatus ja muut pysyvät liikkumisen estävät rakenteet. Tämä pitää sisällään emakoiden ja kanojen häkit ja turkiseläinten häkkikasvatuksen sekä parsinavetat. Häkkikasvatuksen kiello vastaa Euroopan unionin tasolla tapahtuvaa kehitystä ja edistää lainsäädännön tavoitteiden toteutumista.

Lakiluonnokseen sisältyvä kielto pitää hevosia pilttuussa on kiitettävä, vaikkakin marginaalinen uudistus.

Laissa on kiellettävä myös sosiaalisten ja laumaeläinten pitäminen yksin. Säädös koskisi myös muun muassa hevosten pitoa. Tällä hetkellä lakiluonnoksessa ei puututa mitenkään vasikoiden yksittäiskasvatukseen, vaikka se tutkitusti heikentää vasikoiden hyvinvointia.

Myöskään nautojen liikkumisen ja laiduntamisen tarpeeseen ei vastata lakiluonnoksessa riittävästi. Lypsylehmille ei taata mahdollisuutta päästä kesäisin laitumelle. Pihatossa elävien nautojen ulkoilua edistetään, mutta sitä ei lakiluonnoksessa taata. Laissa olisi taattava kaikkien nautojen laiduntaminen – aivan vähimmillään ulkoilu. Pihatossa elävien nautojen ulkoilu on säädettävä pakolliseksi ja ulkoilulle on säädettävä vähimmäismäärä. On laadittava tavoiteaikataulu sille, että kaikki naudat pääsevät kesäisin laitumelle.

Sallittuja kasvatustiheyksiä on laskettava vähintään niiden lajien kohdalla, joiden yksilökohtainen terveyden seuranta on mahdotonta, eli ainakin kalojen tankkikasvatuksessa sekä broilereilla ja lattiakanaloissa. Erityisvaatimusten täytyessä sallitusta mahdollisuudesta käyttää broilerinkasvatuksessa kasvatustiheyttä, joka on enintään 42 elopainokiloa neliometriä, on luovuttava, koska se vaikeuttaa merkittävästi yksilökohtaista terveyden seurantaa.

Eläinten viihdekäyttö

Kotieläinpihan pitämisen pitäisi jatkossakin olla luvanvaraista. Näin ollen eläinsuojelulain 247/1996 kotieläinpihat muihin eläinnäyttelyihin samastava systematiikka tulisi säilyttää ja kotieläinpihojen sääntely sisällyttää 52–55 §:iin ja irrallinen 57 § poistaa. Toiminnan säilyttäminen luvanvaraisena mahdollistaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden arvioinnin osana lupaprosessia. Lupaprosessin muuttaminen ilmoitusprosessiksi on vastoin lainsäädännön tavoitteita.

Voimassa olevan eläinsuojelulain 247/1996 19 §:ssä säädetään eläinten pitämisestä näytteillä tai käyttämisestä esityksissä. Voimassa olevan eläinsuojelulain 247/1996 19 §:n 1 momentin mukaan eläimen näytteillä pitämisestä taikka käyttämisestä valo- tai elokuvauksessa tai muussa esityksessä ei saa aiheutua eläimelle kipua tai tuskaa. Voimassa olevan eläinsuojelulain 247/1996 19 §:n 2 momentissa säädetään luvanvaraisesta poikkeamisesta 19 §:n 1 momentin edellytyksestä. Lakiluonnokseen sisältyy myönteinen esitys, että eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettäviä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä ei saa käyttää esityksissä, joissa eläimet esittävät yleisölle muita kuin eläimen hoitoon liittyviä opetettuja taitoja. Lakiluonnoksen mukaisen sirkuseläinten positiivilistan laatiminen ei kuitenkaan riitä. Kaikenlainen esitys- tai näyttelytoiminta, jossa eläimiä laitetaan tekemään niille ei-lajityypillisiä temppuja viihdetarkoituksessa tai niitä kuljetetaan pienissä tiloissa paikasta toiseen niiden viihdetarkoituksessa esittämiseksi, tulee kieltää, myös koti-, seura- ja harrastuseläinten kohdalla.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että ainoastaan sellainen taide- tai viihdetoiminta, joka tukee eläimen hyvinvointia, olisi sallittua. Kiertävien esitysten on vaikea taata eläinten hyvinvointia, sillä kuljetus- ja näyttelytiloissa häkkien, terraarioiden tai akvaarioiden koot jäävät helposti liian pieniksi ja

olosuhteet ovat kuljetukset mukaan lukien stressaavat. Mikäli ei-kiertävät taiteelliset ja viihteelliset esitykset ja esillepanot sisältävät eläimiä, järjestävän tahon tai tekijöiden tulee alasta riippumatta tehdä ilmoitus eläinsuojeluvalvontaa suorittavalle viranomaiselle eläinten esillä pitämisestä tai käytöstä taiteellisessa tai viihteellisessä esityksessä.

Lakiluonnoksen 46 §:n 1 momentin mukaan sellaisesta eläinkilpailutoiminnasta, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai kärsimykselle, tulee tehdä kirjallinen ilmoitus. Ilmoitusvelvollisuuden tulisi kuitenkin kattaa kaikki eläinkilpailutoiminta. Sen sijaan sellainen eläinkilpailutoiminta, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai kärsimykselle, on kiellettävä.

Pidämme myönteisenä myös sitä, että eläimiä ei voi enää lopettaa viihdetarkoituksissa. Viihdetarkoitukseksi on tulkittava myös kalastus- ja metsästyskilpailut. Myös luolakoirakoheet ja muu sellainen metsästyksen liittyvä harjoitustoiminta, jossa käytetään eläviä eläimiä, on kiellettävä.

Teurastamot, lopettaminen ja tainnutaminen

Pidämme hyvänä sitä, eläin on tainnutettava aina ennen verenlaskua. Ei kuitenkaan riitä, että eläin tainnutetaan, vaan tainnutusten on myös onnistuttava. Pidämmekin teurastamoiden kameravalvonnan mahdollistamista kiitettävänä, vaikka kirjauksen tulisi olla tiukempi. Teurastamojen kameravalvonta on mahdollisuuden mukaan säädettävä pakolliseksi. Laissa tulee lisäksi säätää valvontaviranomaisen velvollisuudesta tarkastella kameroiden taltioimaa materiaalia säännöllisesti. Tietosuojalainsäädännön sallimissa puitteissa ehdotamme tallenteiden säilytysajan säätämistä mahdollisimman pitkäksi. Keskeistä kuitenkin on, että kameravalvonta ei itsessään riitä, vaan tainnutusten epäonnistumiset on estävä.

Teurastamojen hyvinvointiarviointeja on kehitettävä ja tilojen kuolleisuus- ja poistolukuja on seurattava johdonmukaisesti. Ei esimerkiksi riitä, että broilieriä arvioidaan lähinnä kuolleisuuslukujen ja teurastamoilla tehtävien jalkapohjien tarkastusten avulla. Mikäli broilieriä ei poisteta tuotantoeläiminä pidettävien eläinten listalta (mitä ehdotamme ja kannatamme), kasvatusolosuhteita on olennaisesti muutettava. Broilieriä kasvatustiheyttä on alennettava välittömästi lain tullessa voimaan. Jos broilieriä hyvinvointia kuvaavat tekijät osoittavat hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana toisiaan välittömästi seuraavassa kahdessa parvessa tai jos broilieriä omistajan tai pitäjän todetaan rikkoneen lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, aluehallintovirasto voi määrätä broilieriä kasvatustiheyden vielä enemmän alennettavaksi.

Hiilidioksiditainnutus on kiellettävä siirtymäajalla. Hiilidioksidi on limakalvoja ärsyttävä kaasu, jonka hengittäminen korkeissa pitoisuuksissa aiheuttaa ennen taintumista sekä fyysistä kipua että psyykkistä tuskaa. Tutkimusten mukaan esimerkiksi siat taintuvat korkeassa hiilidioksidipitoisuudessa vasta 30 sekunnin kuluttua. Tätä ennen siat pyrkivät pakenemaan korkeaa hiilidioksidipitoisuutta. On selvää, että hiilidioksiditainnutus aiheuttaa eläimille kärsimystä, joka olisi vältettävissä valitsemalla toinen tainnutustapa. Hiilidioksiditainnutuksen kieltämiseksi lakiluonnoksen 64 §:n 1 momentin virkettä "Tainnutusmenetelmän on oltava sellainen, että eläimen

tajuttomuus säily sen kuolemaan saakka.” on tarkennettava siten, ettei tainnutusmenetelmä itsessään saa aiheuttaa eläimelle kärsimystä. Säännöstä on viimeistään asetustasolla tarkennettava niin, että hiilidioksiditainnutus rajautuu sallittujen tainnutusmenetelmien ulkopuolelle.

Myös kalojen massatukehduttamiseen on puututtava. Luonnoksen laiksi kalastuslain muuttamisesta 58 b §:n 3 momentin poikkeus 58 b §:n 1 momentissa esitettyyn pääsääntöön on poistettava. Pyydyistä ja päästä -kalastus on kiellettävä esimerkiksi kalastuslain muuttamisesta annettavan lain kalojen vapauttamista koskevassa 58 §:ssä.

Rapujen elävältä keittäminen pitää kieltää. London School of Economics and Political Science - korkeakoulun laajan tutkimusselvityksen perusteella esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Hollannissa ollaan päätyvässä rapujen elävältä keittämisen kieltämiseen. Luonnoksen laiksi kalastuslain muuttamisesta 58 b §:n 1 momentista on poistettava virke, joka sallii rapujen keittämisen elävältä. Kuten kalojen osalta, tulisi rapujenkin osalta edellyttää tainnutusta tai välitöntä kuolemaa. Kaloja ja rapuja koskevan sääntelyn yhtenäistäminen palvelisi myös lainsäädännön selkeyttä.

Resursointi, valvonta ja viranomaiset

Yksi luonnoksen keskeisistä ongelmista on, että eläinten hyvinvoinnin epätasaisen tulkinnan lisäksi hyvinvoinnin lisäämiseen ei osoiteta riittävästi resursseja esimerkiksi eläinsuojeluvalvonnan, teurastamoiden kameravalvonnan, Tullin, sekä luonnonvaraisten eläinten ja löytöeläinten auttamisen, kuljetuksen ja hoidon osalta. Jos resursointi ei ole riittävä, laki ei todennäköisesti kaikilta osin toteudu ja uhkana on etenkin se, että eläimet joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan riippuen siitä, missä osassa Suomea ne ovat. Eläinsuojeluvalvonta, luonnoneläinten ja löytöeläinten auttaminen ovat myös suurta yleisöä paljon kiinnostavia ja paljon seurattuja aiheita, jotka heijastavat suhdettamme ja arvostustamme eläimiin.

Lain säätämisen yhteydessä tulee myös perustaa pysyvä eläinasiavaltuutetun virka ja eläinasiavaltuutetun lisäksi säätää tämän henkilökunnasta. Nykyisen, yksin toimivan eläinsuojeluasiamiehen työtaakka kaikkien eläinten edunvalvojana on kohtuuton. Virasta tulee säätää laissa, jotta valtuutetun työnkuvaan syntyy mielekästä jatkuvuutta.

Kunnille tulee säätää laissa velvollisuus huolehtia apua tarvitsevan luonnonvaraisen eläimen ensiavusta, ei pelkästään lopetuksesta (7 § 3 mom).

Poikkeukset ja siirtymäajat

Lakiluonnokseen sisältyvät keskeiset edistysaskeleet kovertuvat osin tyhjiksi 16 lukuun sisältyvien poikkeusten myötä. Erityisesti poikkeukset jatkuvaan veden saantiin, sekä parsinavetoista ja porsitushäkeistä luopumiseen heikentävät olennaisesti lain tavoitteiden toteutumista ja vesittävät lakiuudistukselle asetettuja toiveita eläinten hyvinvoinnin parantamisesta.

Todella pitkät siirtymäajat ovat lakiluonnoksen toinen suuri ongelma. Tätä kuvastaa esimerkiksi hevosten pilttuukiellon huomattavasti kohtuullisempi viiden vuoden siirtymäaika kuin vastaavissa

kielloissa tuotantoeläinten kohdalla. Siirtymäaikojen lyhentämistä puoltaa myös se, että lakiluonnos vastaa pääsääntöisesti hallituksen esitystä HE 154/2018 vp. Näin ollen mahdollisuus varautua esitettyihin muutoksiin on ollut olemassa jo vuosia. On myös huomioitava, ettei lakiluonnoksessa tosiasiaa esitetä sellaisia kunnianhimoisia muutoksia, jotka puoltaisivat itsessään pitkiä siirtymäaikoja.

Lakiluonnos sallii vanhojen parsinavetoiden käytön jatkamisen, eli lakiluonnokseen ei sisälly varsinaista parsinavettakieltoa, vaikka tämä on ollut hyvin laajasti hyväksytty tavoite lakiesityksen valmistelun alkuajoilta asti. Lakiluonnoksen 121 §:n sisältyvä poikkeus lakiluonnoksen 37 §:n 2 momentista tulisikin poistaa. Elinkeinonharjoittajille aiheutuvaa haittaa on mahdollista vähentää siirtymäajalla, joka mahdollistaisi ajallisesti joustavan reagoinnin parsinavettojen kieltoon. Siirtymäaika voisi rakentua esimerkiksi vastaavasti kuin 122 §:n yhteydessä kuvatus pidempiaikaisen tiineytyshäkissä pidon osalta.

Lakiluonnos sallii myös porsitushäkkien käytön jatkaminen niiden käyttöiän loppuun asti. Lakiluonnoksen 122 §:n poikkeus lakiluonnoksen 37 §:n 2 momenttiin tulisi poistaa. Olemassa olevien porsitushäkkien hyödyntämistä perustellaan lakiluonnoksessa kustannustehokkuudella ja kilpailukyvyllä (s. 53–54). On selvää, että eettisempi eläintuotanto on omiaan lisäämään kustannuksia. Lakiluonnoksen 1 §:ssä lausuttujen tavoitteiden ja lakiluonnoksen yleisten perustelujen mukaista olisi kuitenkin ennemmin tehdä tarvittavat investoinnit kuin pidättäytyä eläinten hyvinvoinnin edistämisestä kustannustehokkuuteen vedoten tai muin keinoin mahdollistaa kannattamattoman tuotannon alasajo.

Jatkuvan vedensaannin turvaaminen lakiluonnoksen 21 §:llä on kiitettävää. Lakiluonnoksessa on kuitenkin useita poikkeuksia eläinten jatkuvaan veden saantiin. Näitä poikkeuksia perustellaan muun muassa pakkasella ja veden jäätymisellä. Pakkanen ei ole kuitenkaan riittävä peruste poiketa veden saannin mahdollisuudesta, ei myöskään eläimen käyttötarkoitus. Myös pienten poikasten veden riittävä saanti on kyettävä takaamaan laissa, myös esimerkiksi broilereiden ja turkiseläinten, mukaan lukien niiden poikasten kohdalla.

Jotta 21 § toimisi toivotusti lain tavoitteiden toteuttajana, on 21 §:n 2 momentin 5 kohdan poikkeus poistettava. Vaikeus ei muodosta perustetta lain tavoitteiden vastaisen poikkeuksen säätämiseksi. Lisäksi luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi turkiseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n muuttamisesta (s. 293) on poistettava 11 §:n 2 momentissa esitetyt poikkeukset jatkuvaan vedensaantiin, mikäli kokonaisuudistuksen tavoitteiden toteutumiseen tähdätään. Mikäli poikkeusta ei poisteta, aiheutuu turkiseläimille vältettävissä olevaa kärsimystä. Tässä tapauksessa asetustasoinen säännös asettuu vasten eläinsuojelulainsäädännön perusperiaatteita, jotka ovat olleet kirjattuina sekä voimassa olevaan (247/1996) että sitä edeltäneeseen (91/1971) eläinsuojelulakiin.

Mikäli turkisteollisuus ei pysty toteuttamaan jatkuvan vedensaannin turvaamista, voidaan koko alan olemassaolo jo yksin tällä perusteella kyseenalaistaa. Kunnianhimoisempaa lainsäädäntöä olisikin ennakoita jäsenmaiden 28. kesäkuuta 2021 Euroopan komissiolle tekemän, turkistarhauksen kieltävän aloitteen etenemistä. Vuoden 2021 aikana Euroopan maista Viro ja Ranska kielsivät turkistarhauksen. Belgia aikaisti tarhauskieltoaan, kun maan viimeiset turkistarhat lopettivat

toimintansa. Myös Hollanti kiirehti turkistarhauskiellon voimaantuloa ja maan viimeiset minkkitarhat lakkautettiin vuoden alussa. Juuri ennen joulua Italian senaatti äänesti minkkitarhauksen kieltämiseksi vuodenvaihteessa 2022. Kaikkiaan jo lähes 20 Euroopan maata on kieltänyt turkistarhauksen kokonaan.

Turkistarhaukseen ei kuitenkaan puututa lakiluonnoksessa mitenkään. Turkistarhaus on kiellettävissä huolimatta sen vaikutuksista elinkeinonvapauteen: kiello läpäisisi perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten testin. Aiheesta on myös aiempaa perustuslakivaliokunnan käytäntöä. Turkistarhauksen kieltäminen vastaisi jo pitkään jatkunutta kansainvälistä kehitystä ja suomalaisten enemmistön mielipidettä. Turkistarhauksen kiellosta säätämättä jättäminen vesittää kokonaisuudistuksen tavoitteiden tosiasiallista toteutumista.